

Голас Радзімы

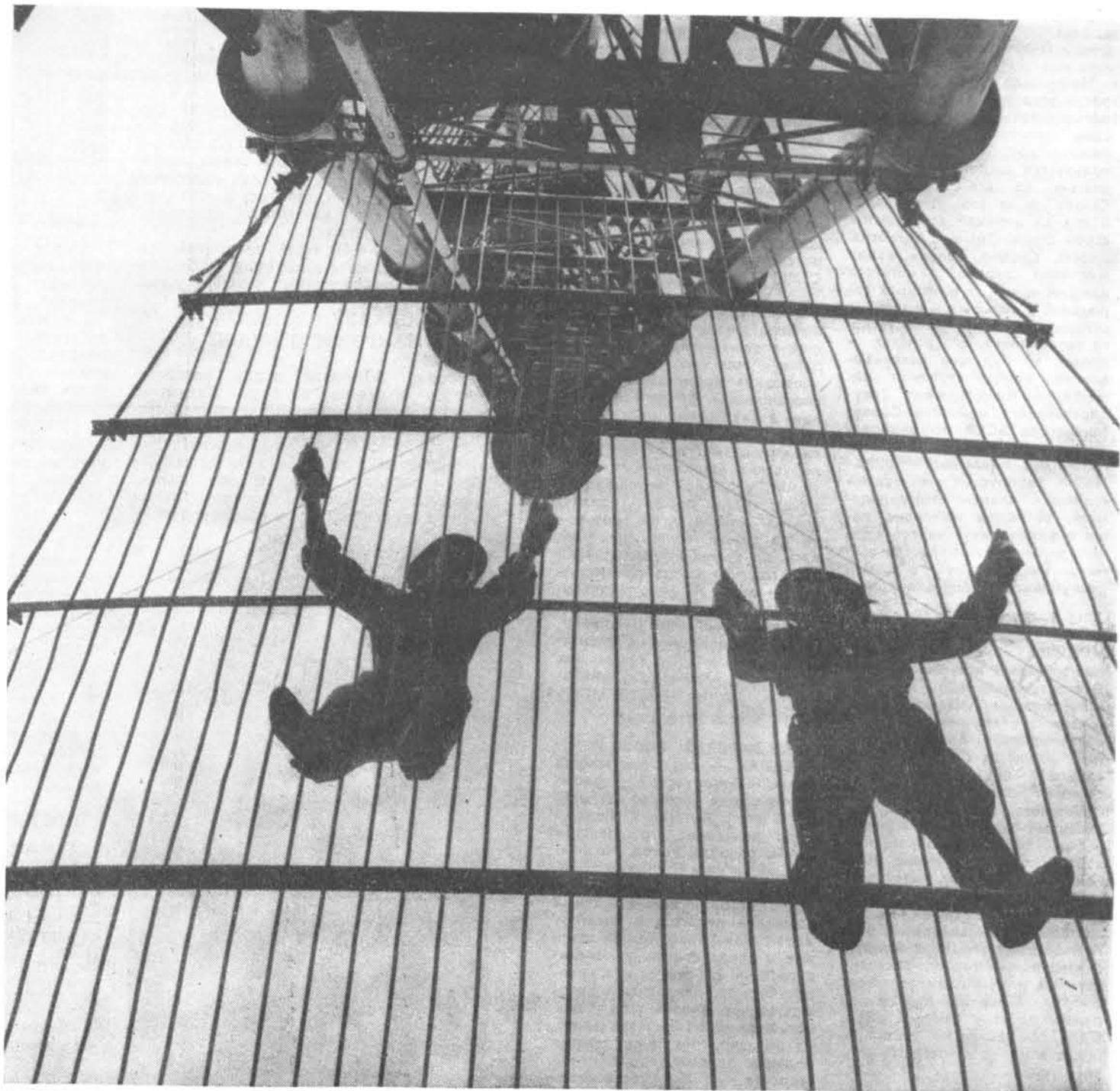
ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА
ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ
З СУАЯЧЫННІКАМІ
ЗА РУБЯЖОМ

№ 6 (1115)

Ліпень 1970 г.

Год выдання 15-ы

Цана 2 кап.

Калі мы гаворым аб тым, як непазнавальна змяніўся пейзаж сучаснай Беларусі, мы маем на ўвазе і новыя гарады, і карпусы буйнейшых у Еўропе прадпрыемстваў, і лініі высокавольтавых перадач, і, безумоўна, магутныя тэлевізійныя вышкі, будаўніцтва адной з якіх вы бачыце на нашым здымку.

Не прайшло яшчэ і пятнаццаці год з тых пар, як прагучалі пазыўныя першыя мінскія тэлеперадачы, а сёння беларускае тэлебачанне — карыстаецца шырокай паліўнаасцю на ўсім Савецкім Саюзе і за яго межамі. Услед за мінскім пачалі ўступаць у строй студыі Гомеля, Віцебска, Брэста, Гродна. Магутныя рэтранслятары забяспечваюць прыём іх перадач па ўсёй тэрыторыі Беларусі. Пасля ўводу ў эксплуатацыю апошняй вышкі ў Сматанічах на Палессі ў рэспубліцы не застаўся ніводнага кутка, не зойленага тэлебачаннем. Капі мільёна экранаў запальваецца кожны вечар у кватэрах гарадскіх і сельскіх жыхароў.

Над чым зараз працуюць работнікі тэлестудыі рэспублікі! Якое месца займае беларускае тэлебачанне ў сістэме агульнасаюзнага, яго поспехі, перспектывы! Якія задачы ставіць яно перад сабой! На пытанні нашага карэспандэнта адказвае намеснік старшынні Дзяржаўнага камітэта Савета Міністраў БССР па радыёвяшчанню і тэлебачанню Мікалай ПЯТНІЦКІ.

МІЛЬЁН ЭКРАНАЎ

Вы, напэўна, звярнулі ўвагу на стэнды ў вестыбюлі нашай студыі. На іх — шматлікія граматы, дыпламы і прызы, атрыманыя супрацоўнікамі беларускага тэлебачання на міжнародных, усесаюзных і зональных конкурсах: приз з адбіткам Смольнага — з Ленінграда, макет маяка — з Уладзівастока, крышталёвая тэлевежа — з Прагі, хлопчык з Месяцам — з Мюнхена, залатая німфа — з Монтэ-Карла...

Тры зарубежныя прызы заваяваў наш тэлефільм «Зімні дуб». Яго набылі 50 краін, 40 краін купілі фільм «Расказ аб зялёным доме», дэманструю-

ца за рубяжом фрагменты з фільма «У карунках танца». Беларусь з'яўляецца пастаянным членам «Інтэрбачання», 60 гаўдзін штогод нашы перадачы ідуць на ўсесаюзны экран. Гэта каласальны паток інфармацыі аб нашай рэспубліцы, аб нашым народзе.

Усесаюзны глядач высока ацаніў беларускія тэлеспектаклі «Крах», «Трывожнае шчасце», «Людзі на балоце». Мы атрымалі тысячы ўдзячных пісьмаў. Хочацца адзначыць, што рэжысёр спектакля «Людзі на балоце» Аляксандр Гудковіч і апэратар Уладзімір Пранько былі ўдастоены за яго Дзяр-

жаўнай прэміі БССР. Напэўна, чытачам «Голас Радзімы» будзе цікава даведацца, што Ул. Пранько, які разам з тысячамі землякоў вярнуўся на Радзіму з Аргенціны і пачаў працаваць у нас апэратарам, зараз вырас да галоўнага апэратара студыі.

Званне заслужаных дзеячоў мастацтваў прысвоена нашым рэжысёрам Ул. Станкевічу, В. Карпілаву, К. Стэцкаму, заслужанага дзеяча культуры — дырэктару студыі В. Данілевічу.

Работы студыі не раз адзначаліся ў цэнтральнай прэсе, у прыватнасці, высокую ацэнку дала газета «Правда» дакументальнаму шасцісерыйнаму фільму «Біяграфія маёй рэспублікі». «Гэта ўжо не першы выхад рэспубліканскай студыі да глядача ўсёй Савецкай краіны, — пісала «Правда». — Новы фільм сведчыць, што на беларускай студыі працуюць людзі, якія аддаюць многа сіл паўнакроўнаму адлюстраванню жыцця і гісторыі савецкага народа».

Сапраўды, у нас працуюць людзі, якія горача любяць сваю справу. Я хацеў бы падкрэсліць, што нашы рэжысёры і апэратары выпрацавалі асобы творчы почырк, адметнымі рысамі якога з'яўляюцца імкненне да глыбокага рэалістычнага паказу жыцця, зварот да найбольш важных, карэнных пытанняў лёсу народа, пачуцце грамадзянскага абавязку.

Зараз мы рыхтуем вялікую

праграму для ўсесаюзнага глядача пад назвай «Саюз непарушны». Літаратурна-драматычная рэдакцыя працуе над чатырохсерыйным фільмам-спектаклем аб беларускіх чэкістах, рэдакцыя «Тэлефільм» — над трохсерыйным фільмам па раманаў аднаго з зарубежных пісьменнікаў.

З кожным годам паляпшаюцца ўмовы работы супрацоўнікаў тэлебачання. Перабраліся ў новы будынак віцэбляне, рыхтуюцца да наваасялля нашы калегі ў Брэсце. Спраектаван цэлы комплекс будынкаў для мінскай студыі. З уводам яго ў эксплуатацыю пачнецца трансляцыя перадач па чатырох праграмах, адна з іх будзе каларовай (пакуль што калароваю праграму мы прымаем з Масквы).

Тэлебачанне, безумоўна, з'яўляецца буйнейшым дасягненнем цывілізацыі. Але, як і ўсякае дасягненне, яно можа прыносіць карысць ці шкоду ў залежнасці ад таго, якія мэты ставіць перад сабой людзі, у чыіх руках яно знаходзіцца. Зараз многія заходнія сацыялагі, урачы, дзеячы культуры ўстрыжаны шкодным уплывам тэлеперадач на глядачоў. У адрозненне ад заходняга тэлебачання, якое ставіць сваёй мэтай вострымі відовішчамі адцягваць увагу людзей ад надзвычайных пытанняў сучаснасці, рэкамендаваць тавар любога гандляра, які ў стане заплаціць за рэкламу, савецкае тэлебачанне імкнецца ўзбага-

ціць духоўнае жыццё чалавека, далучыць яго да цудоўнага свету мастацтва, пазнаёміць з навіейшымі дасягненнямі чалавечай думкі.

Беларускія студыі шырока прапагандуюць навукова-тэхнічны прагрэс, вядуць перадачы з калгасаў і прамысловых прадпрыемстваў. Журналісты выступаюць у іх не як староннія назіральнікі, а як актыўныя памочнікі людзей, аб якіх і для якіх робяць свае перадачы. Напрыклад, выязная брыгада тэлебачання правяла некалькі рэйдаў па новабудуемых Салігорска, Магілёва, Гродна і іншых гарадоў, асвятляючы важнейшыя пытанні будаўніцтва ў спецыяльным тэлечасопісе. Рабочыя былі шчыра ўдзячны сваім шэфам.

Мы расказваем тэлегледачам аб навінах мастацтва—выхадзе новых кніг, прэм'ерах тэатраў, экспазіцыях музеяў. Жыхары самых аддаленых куткоў рэспублікі знаёмяцца з майстэрствам сталічных актэраў дзякуючы як непасрэднай трансляцыі спектакляў, так і шырокаму ўдзелу лепшых беларускіх артыстаў у тэлеспектаклях і тэлефільмах. Часта выступаюць у нас літаратары — Міхась Лынькоў, Максім Танк, Пятрусь Броўка, Янка Брыль, Іван Шамякін і іншыя. Многа ўвагі ўдзяляецца выхаванню дзяцей і моладзі.

Як паказвае рэдакцыйная пошта, нашы намаганні знаходзяць падтрымку і разуменне ў шматмільённым глядачам.

«ЦІХІ» ПІНСК

У гарадоў, як і ў людзей, свой характар і твар, свой лёс. Прыгадваецца размова, якая адбылася за тысячы кіламетраў ад Пінска з чалавекам, што некалі пабываў у ім.

— Пінск? Як жа, помню. Добры гарадок, старажытны, ціхі.

Мы не прырэчылі, што ён старажытны. Мы былі і за тое, што ён добры. А вось з тым, што ён ціхі, у разуменні нашага субяседніка — перыферыіны, пагадзіцца не маглі.

Пасля вайны пінчане ўзялі свой горад з руін і попелу. Чвэрць стагоддзя мінула з той пары, калі над Пінай адгрымеў апошні залі. Чым вымераць, многа гэта ці мала? Колькасцю пабудаваных заводаў і фабрык, школ, жылых дамоў? А можа лепш пералічыць новыя прафесіі, якія асвоены ў старажытным горадзе? Рачнікі-суднабудаўнікі, чые судны даўно баразняць рэкі Савецкага Саюза, хімікі з завода штучных скур і біяміцынавага завода, фанершчыкі, экскаватаршчыкі, ліцейшчыкі... Уступіў у строй буйнейшы ў Еўропе камбінат верхняга трыкатажу.

Пінск-працаўнік ганарыцца тым, што патрэбен краіне. Гэта пачуццё неабходнасці — своеасаблівы эліксір

малодасці горада. А малодасць яго ва ўсім: у пераўтворанай плошчы імя Леніна, у вячэрніх агнях вуліц-алеяў, у цудоўнай набярэжнай Піны, у песні студэнтаў, складзенай ім аб родным горадзе ў Пінску вучацца будучыя педагогі, медыкі, тэхнолагі, аграномы, гідромеліяратары.

Палессе... Адвечныя балоты. Яны падступалі да самага горада. Стагоддзямі гаспадарылі тут кнігаўкі і жураўлі. І вось непраходная багна напоўнілася гулам экскаватараў, карчавальнікаў, бульдозераў. Зараз Палессе — ударны меліярацыйны фронт. У Пінску знаходзіцца штаб фронту — «Галоўпалесводбуд». Адсюль акцыяўляецца кіраўніцтва гіганцкім наступленнем на балоты.

Прыгажэе цэнтр, растуць ускраіны горада. Ідзеш па вуліцы сярод драўляных домікаў, і здаецца, вось ужо і ўскраіна. І раптам — вялізны шматпавярховы гмах. Не сціхае будаўнічае рознагалоссе на камбінаце верхняга трыкатажу, на плошчы імя Леніна ўзводзіцца палац культуры.

Не, ён не ціхі, наш Пінск. Кануў у вечнасць правінцыяльны, мяшчанска-купецкі горад. На абноўленай зямлі вырас буйны індустрыяльна-культурны цэнтр.

І. АГРАНОЎСКІ,
А. КВІР.

Саўгас імя Ул. І. Леніна ў Смалявіцкім раёне — адзін з лепшых у рэспубліцы. Цяпер тут поўным ходам рыхтуюцца да вясны: рамантуюць тэхніку, вывозяць на палі арганічныя ўгнаенні, адбіраюць насенне. **НА ЗДЫМКУ:** група маладых працаўнікоў саўгаса. Злева направа — трактарыст-машыніст Васіль БЛЕШЧЫК, шафёр Дзмітрый КАЗЛОУ, аграном-саадавод Уладзімір БАНДАРОВІЧ, эканаміст Вячаслаў МАЗУР-КЕВІЧ, трактарыст-машыніст Віктар ШВАЮНОУ.

ПРА СЯБРОЎ І СУСЕДЗЯЎ

У пачатку лютага ў памяшканні Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з зарубежнымі краінамі адбылася III канферэнцыя Беларускага аддзялення Таварыства савецка-польскай дружбы. Удзельнікі канферэнцыі заслухалі справаздачны даклад старшыні Беларускага аддзялення ТСПД Я. Скурко (Максіма Танка) аб рабоце, праведзенай аддзяленнем за перыяд з 1965 па 1969 год.

«Асноўныя задачы Беларускага аддзялення, — сказаў

дакладчык, — садзейнічаць далейшаму развіццю і ўмацаванню дружбы і ўсебаковага супрацоўніцтва паміж народамі нашых краін, абмен вопытам камуністычнага і сацыялістычнага будаўніцтва, развіццё савецка-польскіх культурных сувязей, азнаямленне працоўных Беларусі з жыццём, гісторыяй і культурай братняга польскага народа».

Далей ён падрабязна спыніўся на мерапрыемствах, праведзеных рэспубліканскім ад-

дзяленнем. Так, напрыклад, у 1967 годзе адбыліся Дні навукі і тэхнікі ПНР у Беларусі. Летась ва ўсіх аддзяленнях ТСПД шырока адзначалася 25-я гадавіна Польскай Народнай Рэспублікі. За справядачны перыяд Беларускае аддзяленне прыняло больш за 70 дэлегацый, дзесяць паяздоў дружбы з ПНР. У Беларусі пабывала звыш 4 тысяч польскіх турыстаў.

У абмеркаванні даклада прынялі ўдзел многія з дэлегатаў — прадстаўнікоў 43 мясцовых аддзяленняў ТСПД.

Затым удзельнікі канферэнцыі выпрацавалі і прынялі «Пастанову III канферэнцыі Беларускага аддзялення ТСПД».

У заключэнне былі праведзены выбары, Старшынёй Рэспубліканскага аддзялення ТСПД зноў выбраны Максім Танк.

хлопец і маладая дзяўчына. Эсаўскі афіцэр на ламанай рускай мове аб'явіў, за што яны прыгавораны да пакарання смерцю: пажылыя рабочы абвінавачаны ў сабатажы, дзяўчына чытала лістоўку, у хлопца пры вобшы знайшлі камсамольскі значок.

У натоўпе знаходзіліся Леанід Змітровіч і Святаслаў Міцкевіч. Яны добра разумеі, што іх чакае такі ж лёс, калі фашысты знойдуць карціну і даведаюцца, хто яе схававу. Але ніхто з іх не аказаўся маладушным. Пасля пакарання смерцю таварышаў яны перанеслі карціну «Ленін у Разліве» ў больш надзейнае месца.

Летам 1944 года, калі фашысцкія акупанты былі выгнаны з тэрыторыі Беларусі, рабочыя «Чырвонай зары» неслі карціну «Ленін у Разліве» на Кастрычніцкай дэманстрацыі...

Гісторыя партызанскага руху і партыйнага падполля поўная прыкладаў бязмежнай адданасці народа справе Ільіча. Доктар гістарычных навук прафесар Адам Залескі пісаў у адным са сваіх артыкулаў: «У гарадах і вёсках Беларускай рэспублікі насельніцтва, рызыкуючы жыццём, хавала ад гітлераўцаў партрэты дарагога правадзіра і настаўніка Ул. І. Леніна,

яго бюсты, помнікі. Калі партызаны Віцебскай вобласці вызвалілі раённы цэнтр Ушачы, насельніцтва мястэчка сустрэла іх не толькі хлебам-салю і кветкамі. На пярэднім плане ў натоўпе мясцовых жыхароў нехта трымаў бюст Ул. І. Леніна, а адна старэнькая бабка тут жа перадала сваім вызваліцелям партрэт Уладзіміра Ільіча».

У той грозны час беларускі народ яшчэ раз даказаў сваю адданасць ідэям Ул. І. Леніна, савецкаму ладу жыцця. У большасці раёнаў рэспублікі ў гады фашысцкай акупацыі дзейнічалі органы Савецкай улады, захоўвалася калектыўнае землекарыстанне, працавалі савецкія школы і са старонак буквароў на дзяцей глядзеў Ільіч...

Калі думаеш пра ўсё гэта, на памяць міжволі прыходзяць ленінскія словы: «Ніколі не перамагчы той народ, у якім рабочыя і сяляне ў большасці сваёй даведаліся, адчулі і ўбачылі, што яны абараняюць сваю, Савецкую ўладу — уладу працоўных, што абараняюць тую справу, перамога якой ім і іх дзесяц забяспечыць магчымасць карыстацца ўсімі дабротамі культуры, усімі здабыткамі чалавечай працы».

Б. УСЦІНАУ.

ДАНІНА ПАВАГІ І ЎДЗЯЧНАСЦІ

У Беларусь Даніла Аляксандравіч Маркаў прыехаў у 20-я гады. Гэта быў цяжкі час аднаўлення народнай гаспадаркі рэспублікі пасля грамадзянскай вайны і беларускай акупацыі. Выпускнік Саратаўскага універсітэта, ён пачаў працаваць асістэнтам, а неўзабаве, атрымаўшы званне дацэнта, становіцца загадчыкам кафедры фізіятэрапіі, затым — кафедры нервовых хвароб Мінскага медыцынскага інстытута. Адначасова Д. Маркаў кіраваў Беларускай інстытутам фізіятэрапіі, артапедыі і неўралогіі.

Гітлераўскае нашэсце перарвала мірнае жыццё савецкіх людзей. Даніла Аляксандравіч разам з прафесарам Яўгенам Клумавым, працуючы ў гарадской бальніцы Мінска, выратаваў жыццё дзесяткам параненых партызан і падпольшчыкаў. Але ворагі высачылі ўрачоў-партыётаў. Яўген Уладзіміравіч трапіў у лагер смерці, а Д. Маркава акупанты адправілі на катаргу.

Вызваленне прыйшло майскімі днямі 1945 года. Мільёны нявольнікаў вярталіся ў родны край. Вярнуўся ў Мінск і Даніла Аляксандравіч.

Пасля вайны, будучы ўжо сталым вучоным, Д. Мар-

каў бярэцца за распрацоўку новых метадаў лячэння хворых з паражэннем нервовай сістэмы. Сёння яму акадэміка належыць больш двухсот друкаваных прац, у тым ліку некалькі манаграфій. Ён з'яўляецца піянерам у прымяненні метадаў хронаксіметрыі, фізіятэрапіі, плетызмаграфіі ў клініцы нервовых хвароб, а таксама прымае актыўны ўдзел у станаўленні і развіцці неў-

ралагічнай, фізіятэрапеўтычнай і курорталагічнай службы ў Беларусі.

Цяпер вучоны кіруе лабараторыяй патафізіялогіі нервовай сістэмы Інстытута фізіялогіі АН БССР і кафедрой нервовых хвароб і фізіятэрапіі Беларускага інстытута ўдасканалення ўрачоў. Адсюль выйшлі сотні вопытных спецыялістаў і рад маладых вучоных.

Зараз Д. Маркаў закончыў трэцюю кнігу са сваёй фундаментальнай тэрапеўтычнай трылогіі «Асновы аднаўленчай тэрапіі захворванняў нервовай сістэмы», дзе трактуецца самая цяжкая пытанні клінічнай неўралогіі.

Прысвяціўшы не адзін дзесятак гадоў навуцы, Даніла Аляксандравіч, як і раней, поўны заду і творчых планаў. І за ўсё гэта людзі аддаюць яму даніну повагі і ўдзячнасці. Ён узнагароджан ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга, яму прысвоена ганаровае званне заслужанага дзеяча навукі БССР. Зусім нядаўна Д. Маркаў атрымаў дыплом ганаровага члена Усерасійскага навукова-медыцынскага таварыства неўрапатолагаў і псіхіятраў.

Л. ПАУЛОВІЧ.

На здымку: Д. Маркаў дома.

Даўно гэта было. З паршай сусветнай не вярнуўся бацька. І Аляксей пазнаў, што гэтае застацца сіратой. Сям'я немалая — пяць чалавек. Зямля — пясчак і балота — на ў стане была пракарміць столькі ратоў.

Аляксей Нікалайчук як цяпер памятае тое пісьмо. Прышло яно з далёкай Канады. Былы жыхар Вялікарыты Сямён Якімук пісаў родным, што нарэшце даехаў, працуе. Хутка збярэ грошай, купіць участак зямлі, раскарчуе лес... Зямля, паведамляў Якімук, там не вельмі якая. Але калі ёсць сіла ў руках, жыць можна.

Калі ёсць сіла ў руках... Ці Аляксей Нікалайчук горшы за Якімука? Рызыкнучы?

І рызыкнучы. У канцы дваццатых гадоў распрадаў суседзям сваю гаспадарку, узяў жонку, першынец Міхася і раззітаўся з Радзімай.

Далёкая краіна сустрэла сям'ю Нікалайчука абыякава. Не хочаш паміраць з голаду — упрагайся ў цяжкую работу. Толькі тады зможаш зрабіць на кавалак хлеба. І Аляксей цягнуў нялёгкую лямку. Быў рабочым на лесопільным заводзе, грузчыкам на чыгунцы, займаўся паліўнічым прамыслам, наймаўся да суседзяў-фермераў. Праз некалькі год здолеў купіць невялікі участак зямлі, не кранутай яшчэ чала-

векам, ля мястэчка Вокінг. Метр за метрам адаваў заў ён у дзікай прыроды прэза на жыццё.

Ішлі гады. Пасля Айчынай вайны ўсе часцей і часцей у Канаду прыходзілі пісьмы з родных мясцін. Сястра Нікалайчука Ганна пісала, што ўсе сяляне ссяліліся з хутароў, вырасла новая вёска Печкі, людзі аб'ядналіся ў калгас. Пісалі швагер Нікалайчука Дамітрый Шапалюк і іншыя сваякі.

Кожнае іх пісьмо было і радасцю і болем для канадскага фермера. Радасцю таму, што яго блізкія жывуць па-людску, болей таму, што кожны напамінак аб Радзіме адгукаўся смуткам у сэрцы. Гэты смутак рос, павялічваўся з кожным днём, клікаў туды, дзе прайшло юнацтва.

І вось Аляксей Нікалайчук ступіў на савецкую зямлю, сустрэўся пасля саракагадоўчай разлукі з Радзімай...

Мы сядзім з ім і маўчым. Над лавай ціхі вецер шапаціць лістотай. Я гляджу на гэтага чалавека і адчуваю, як ён усхваляваны ад сустрэчы з роднай зямлёй.

— Ведаеце, — гаворыць Нікалайчук, — я спачатку вачам сваім не паверыў. Так змянілася наша Палессе! Жылі мы раней тут на хутарах. Не жыццё было, адна пакута. А цяпер

гляджу, якая вырасла вёска — любата! А людзі як змяніліся!

Я разумею хваляванне Аляксея Іванавіча. Разумею тую зэй здрасць хлебараба, калі ён, ідучы шырокімі палямі мясцовага калгаса, любавіцца буйнымі коласам, прыслухоўваўся да рокату машын і камбэйнаў, здзіўляўся вялікай колькасці тэхнікі, якую атрымалі яго землякі ў сваё карыстанне.

Да нас падыходзяць пачкуцы — маладыя, пажылыя, аднагодкі Аляксея Іванавіча. Вітаюцца, прысаджваюцца на лаву, пачынаюць газорку. Нікалайчук ажыўляецца:

— Мая паездка на Радзіму пасля доўгай разлукі з ёю была вельмі хваляючай. Уражанні атрымаў багатыя. Гародні прыгажуня. І людзі ветлівыя, адукаваныя, добра апранутыя, сардэчныя, гасцінныя.

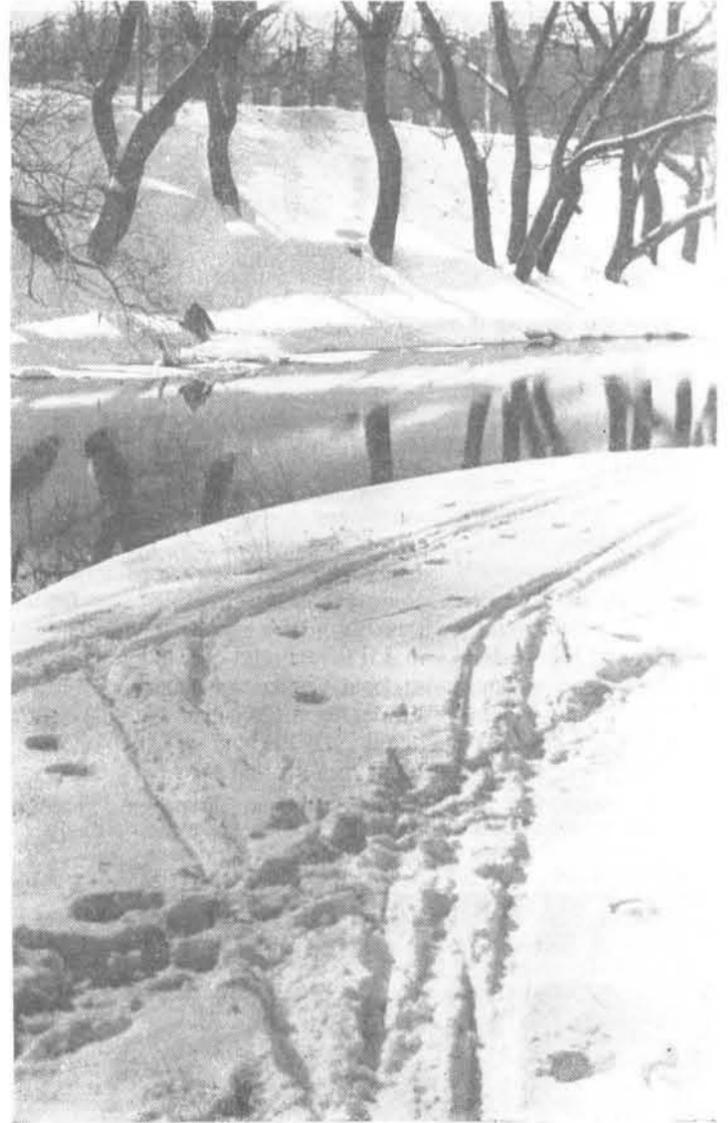
...Над Печкамі ўзяцела крылатая песня. Песня пра наш палескі край, пра нашу родную зямлю.

Аляксей Іванавіч прыўзняўся, зняў шапку і застыў у маўчанні.

Я ведаю, тую песню ён павязе з сабой у далёкі край, што завецца Канадай. Павязе разам з песняй і смутак па Радзіму. Смута́к, які не залечы́ш.

Я. ПАРХУТА.

Маларыцкі раён.

Зімовае люстэрка.

Фотаэцюд К. ЯКУБОВІЧА.

НА ВЫСТАЎКУ У ЯПОНІЮ

Прадстаўнік японскай фірмы «Чоры», які прыехаў у Мінск адбіраць беларускія сувеніры для паказу і продажу іх на сусветнай выстаўцы ЭКСПО-70 у Асака, быў вельмі прызірлівы. Мы, гаварыў ён, будзем гандляваць сувенірамі не толькі на выстаўцы, але і напярэдадні адкрыцця яе, а таксама ў магазінах горада. Таму ўзяць у вас можам тое, што будзе карыстацца попытам.

Строгі твар гэтага дзелавага

чалавека пасвятлеў, калі яму паказалі беларускія сувеніры, падрыхтаваныя на выстаўку. Яны адзначаліся нацыянальным каларытам, высокім мастацкім майстэрствам і проста добрым густам.

Сваю мастацкую прадукцыю адправілі каля дваццаці фабрык рэспублікі. Гэта драўляныя статуэткі з Гродзенскай фабрыкі мастацкіх вырабаў, выкананыя Станіславам Быкам, лялькі, вырабленыя з ільновалакна

ў Маладзечна, шкатулкі са Жлобіна, драўляныя сувеніры з Брэста і іншыя. У Японію адпраўлены тысячы такіх вырабаў.

На ЭКСПО-70 будуць прадстаўлены таксама 70 экслібрысаў беларускіх мастакоў, мінскія гадзіннікі, фотаапараты, радыёпрыёмнікі. Наведвальнікі змогуць агледзець і грыбы нашых лясцоў — іх паслаў у Асаку Быхайўскі кансервавы камбінат.

В. ВЫСОЦКІ.

17 ТЫСЯЧ ПАДАРОЖНІКАЎ

Штогод нашу рэспубліку наведвае ўсё больш замежных турыстаў. Летась у адным толькі Мінску было прынята 17 тысяч падарожнікаў з 42 краін.

За мяжой увесь час расце цікавасць да Савецкага Саюза, яго народа. Асабліва вялікі прыток турыстаў з усіх кантынентаў чакецца сёлета, калі прагрэсіўнае чалавецтва адзначае ленінскі юбілей. Турысцкія арганізацыі рэспублікі рыхтуюцца да сустрэчы гасцей. Для прыёму замежных турыстаў у Мінску цяпер узводзіцца новая шматпавярховая гасцініца на 600 месц.

Л. ШИНКАРЕВ

ГЛУБОКИЙ СЛЕД

(Окончанне. Начало в № 5).

Я СІЖУ на валежніне, слухаю акадэміка Петрусевіча, нашага польскага гасця, вематрываюся в худцавое мудрое лицо человека, многое повидавшего в жизни, и начинаю припоминать черты его отца — я же видел однажды портрет его отца, молодого русоголового человека с бородкой, среди фотографий девяти делегатов мінскаго съезда РСДРП в первом томе «Истории Коммунистической партии Советского Союза». Петрусеви́ч старший запомнился таким молодым, что теперь трудно приучить себя к мысли, что тот был отец, а этот сын.

И этот голос, и говор с легким польским акцентом, как будто из далекого прошлого, и звучал он в мартовские дни 1898 года на берегу речушки Свислочь, в деревянном домике железнодорожника П. Румянцевца на окраинной улице Минска. Из окна комнаты выставили вторую раму, горели угли в русской печи — на тот случай, если делегатам пришлось бы уничтожить бумаги и бежать. Съезд проходил под видом

вечеринки по поводу дня рождения хозяйки дома.

По воспоминаниям П. Лепешинского, Ленин услышал весть о съезде в Сибири и радовался, как ребенок. Он «с величайшей гордостью заявил нам, своим ближайшим товарищам по ссылке и единомышленникам, что отныне он член Российской социал-демократической рабочей партии».

Петрусеви́ч был арестован и сослан; он шел по дороге, которая была ему знакома по рассказам тещи, и горько отмечал про себя, что в этот век движений и борьбы не меняется только эта дорога...

— И отца ссылка ничему не научила, — усмехнулся Казимир Казимирович.

Казимир Петрусеви́ч-старший вернулся в Польшу и занялся адвокатской деятельностью. Он выступал защитником на политических процессах; его блистательные речи печатались во многих газетах; он защищал в суде Якуба Коласа.

Октябрьская революция в России принесла Польше самостоятельность. Но государственная власть оказалась в руках национальной буржуазии и помещиков. В нелегких условиях 30-х и 40-х годов Казимир Петрусеви́ч остался верным демократическому движению. Он выступил в за-

щиту руководителей Белорусской громады; его популярность среди прогрессивных кругов была столь велика, что правительство польской Польши предпринимает попытки скомпрометировать его перед общественностью: его лишают звания профессора, освобождают от кафедры в Виленском университете. А он берет на себя защиту одного из участников коммунистического подполья — Евгения Скурко, который вскоре стал известен народу как поэт Максим Танк.

— Сказать вам, какой это был отец? — говорит Петрусеви́ч-младший. — В 1937 году суд панской Польши приговорил меня за подпольную работу к четырем годам тюрьмы. Коллеги отца выяснили, что президент согласен отменить приговор, если я обращусь к нему с прошением о помиловании. Я пришел домой как ни в чем не бывало. Отец взял меня под руку, молча повел в сад и сказал только одну фразу: «Я не знаю, как поступишь ты, но мы при царе о помиловании не просили...»

— Что же было дальше? — не вытерпел я.

— В годы второй мировой войны отец оказался на территории, оккупированной немцами. Он видел последние дни гитлеровцев в Вильнюсе и описал это в письмах к родным. Их не так давно опубликовали в газете «Черные штандар», которая выходит в Литве на польском языке.

После войны в новой Польше Казимир Петрусеви́ч-старший был окружен всеобщим уважением; о нем писали газеты, его фотографии вошли в книги по истории. Он вполне мог бы провести свои последние годы на покое. Но это было ему не по душе, он

опять втягивается в работу. Его избирают членом Верховного суда. Правительство Польской Народной Республики наградило его орденом «Полонна Реститута» — «Возрожденная Польша».

Мне написал об этом белорусский историк из Гродно Б. Клейн, автор интересных публикаций о русском и польском революционном движении. Но тогда, в сибирской тайге, я об этом еще ничего не знал — Петрусеви́ч-младший был не слишком щедр на воспоминания.

Медленно шли мы по глубокому снегу, прислушиваясь, не трубит ли за деревьями егерь, но ничего не было слышно, кроме шороха сухих листьев, которые еще держались за ветки и не хотели отрываться. Петрусеви́ч шел впереди, погруженный в свои мысли, а мне хотелось, чтобы снова был короткий привал, и передых, и сращение судеб, времен, расстояний.

СПЕРЕВАЛА местность просматривается далеко; спрятанное за тучу солнце нащупало самый тонкий облачный слой и теперь разливало ровный мягкий свет на вершины гор и на лес.

Тут мы услышали трубу — где-то за густыми деревьями наш егерь старательно выводил три басовитых колена, и хотя я отроду не слышал крика изюбря, готов поверить, что очень похоже. Первый низкий звук длился одно мгновение и перешел в высокий зычный всплеск и, словно спускаясь по пологой горе, снова понизился, долго еще вибрируя в морозном воздухе. Мы замолкли и прислушались. Стояла тишина, и опять егерь натужно протрубил свою мелодию.

Но изюбрь не откликнулся. — ...За что ж вас тогда

судили? — спросил я, наконец.

— В числе активистов вильнюсской антифашистской организации «Фронт». Одна из газет писала, что это был суд над молодым поколением Польши, которое преклоняется перед успехами Страны Советов.

Жизнь Петрусеви́ча-младшего нисколько не походила на жизнь его отца и его деда; но это отличие носило скорее внешний характер, оставаясь по содержанию все тем же восхождением к высокому идеалу. Он с блеском окончил университет и уже в молодости стал известен среди европейских биологов. Ученые, которые слушали на симпозиумах доклады молодого польского эколога, вряд ли могли представить себе, что этот парень ходил матросом на торговых судах, побывал во многих портах мира, принимал участие в забастовке портовиков Гдыни, сидел в тюрьме, работал горняком на угольных шахтах в Арденнах... В биологии он изучал проблему «хищник — жертва».

Многое из того, о чем я сейчас пишу, мне стало известно не от Петрусеви́ча и не в утро зимней сибирской охоты, а много позднее, когда я начал искать людей, которые в разное время были знакомы с ним и могли расширить мои познания. Вот что рассказывал мне недавно Максим Танк:

— В 1934 году, когда Петрусеви́ч-старший выступал моим защитником на политическом процессе в Вильню, я никак не мог предполагать, что скоро судьба сведет меня и с его сыном. Через год я попал в редакцию газеты народного фронта «Простору», которая выходила на польском языке, и не подо-

Это письмо я пишу вам из Флориды, куда мы с женой приехали в начале декабря. Думаем пробыть здесь пару месяцев. Такая поездка вызвана состоянием здоровья Евгении Михайловны. Но соседству с нами живут 6 человек, с которыми мы были в одной группе во время поездки на Родину. Поэтому вполне естественно, что, когда мы собираемся вместе, разговор в основном ведется о родных местах, о встречах с родственниками, посещениях Минска, Москвы и других прекрасных городов.

Вы, конечно, знаете, что расизм всегда процветал на юге Соединенных Штатов. Теперь мы собственными глазами увидели, что это такое: негров фактически преследуют по всей стране, но здесь, во Флориде, их вообще не считают за людей. Неграм не сдают квартиры, они выполняют низкооплачиваемую работу, а их дети не имеют права посещать школы вместе с белыми ребятами. Везде и

всюду насаждается идея превосходства белой расы. И это в «самой демократической» стране!

Перед нашим обществом стоит множество проблем, и в первую очередь такие, как рост безработицы и преступности. Сейчас, когда я пишу это письмо, по радио передают, что автомобильные магнаты увольняют тысячи рабочих из-за отсутствия спроса на новые автомобили. Но причина заключается в другом: война во Вьетнаме, которую продолжает наше правительство, подорвала экономику страны. Как всегда, расплачиваться должны в первую очередь трудящиеся.

Но передовые американцы уже давно поняли, где выход из тупика, и все активнее выступают за прекращение войны во Вьетнаме, за вывод американских войск из этой страны и сокращение ассигнований на вооружение.

Г. МЕЖОХОВ.

США.

З любою афармляюць куток піянераў—герояў Вялікай Айчыннай вайны вучні 108-й мінскай школы. Фота В. ДУБІНКІ.

What Should Children Be Taught?

By Alexei MARKUSHEVICH,
Member of the USSR Academy
of Pedagogical Science, D.Sc.
(Physics and Mathematics)

THE answer to this question is sought by teachers and academicians all over the world. It is not a new question, but in different eras and countries the answers to it have been different.

So far as our era is concerned, we recognize that each member of society must be equipped, by the time he comes of age, with a sufficiently wide and substantial amount of knowledge. This fact by itself makes it imperative that the path to education should be open to everyone. However, the volume and content of socially-significant knowledge grows and is supplemented so fast that the doubt arises: is it expedient to store all that knowledge in advance in children's heads?

The scientific and technical revolution demands that each member of society should be thoroughly versed in mathematics, physics, chemistry, and biology.

At the same time, a knowledge of these branches of science alone is not sufficient to make a modern person thoroughly educated. A modern person must be aware of the paths followed by humanity over centuries of its development, what has spurred this development onwards, what ideals have been advanced by society's best representatives, and what means should be used to carry these ideals into life.

A modern person must also be able to appreciate, feel and understand the full value of works created in the field of literature, music, fine art, theatre, and other arts.

Soviet teachers attach exceptionally great significance to developing a child's individual

abilities and gifts, harmoniously blending this development with self-cognition as a member of a human collective, and with the realization of the fact that, without the association with other people, without the spirit of comradeship, without the ability to restrain and suppress one's egoistic inclinations and emotions, one cannot merit the proud title of a human being.

Only if all these conditions are observed will a person succeed in finding his place in life, and in combining his personal efforts with those of his contemporaries in order to make his own and his people's lives fuller, better, and happier.

In order to bring up a generation of such people without prolonging the length of their schooling it is essential that a child's ability to assimilate knowledge should be developed in good time, using all the opportunities offered by that blissful period when everything

appears new and significant, when inquisitiveness is inexhaustible, and when the memory and imagination still retain their indomitable freshness and flexibility.

One of the most striking pedagogical and psychological discoveries of our time is the fact that a child's intellect can formulate and perceive abstract notions to a far greater extent than was ever believed before. We are taking advantage of this ability to reorganize, in particular, the teaching of mathematics, a science which is of the utmost significance for all subsequent education.

It is common knowledge that mathematical methods are widely used not only in engineering, but also in biology, economics and even linguistics. The correctly organized teaching of mathematics can be largely regarded as a course in orderly, logical thinking.

Just recall children's favourite

game's. Don't they begin with the enumeration of the basic rules? Does not the child's successful participation in any of these games imply an ability to draw conclusion from these rules and then to act accordingly?

Anyhow, modern psychologists are inclined to see some resemblance between the process of a child's thinking and that of an expert in theoretical maths.

The drive to modernize the content and method of teaching mathematics begins in the junior forms, and the greatest difficulties that arise are not the fault of the children, but rather of the adults. This is because the latter are compelled to change their approach. This primarily concerns the elementary school teachers; but it also involves the parents, who feel awkward at not knowing what their firstborn children are being taught.

(To be continued)

зревал, что одним из ее организаторов был Петрусевич-младший. Мы близко сошлись с ним, и я многому научился у этого образованного молодого человека, честного и стойкого борца.

Сейчас Петрусевич — ученый с мировым именем, директор Института экологии польской Академии наук, ветеран коммунистического движения. К нему обращаются за консультацией польские историки. А тогда, накануне большой войны, чем бы он ни занимался, он чувствовал себя только солдатом. Только солдатом...

Он запомнил глухую ночь, пронизанную прожекторами и встревоженную окриками немецкого патруля на соседних улицах. Жена уткнулась в его плечо, в лямки вещевого мешка, и он трогал рукой ее испуганное мокрое лицо и слышал, как она шепчет то ли ему, то ли себе самой о ребенке, который скоро должен появиться на свет, и как ей страшно за то, что их всех ожидает. Он успокаивал ее, как мог, и она сказала, прощаясь: «Я постараюсь, мы с ним оба постараемся вынести все, только ты береги себя, только ты береги себя, Казя...»

Через несколько дней Петрусевич узнал, что его жену расстреляли.

Был у Петрусевича друг — Генрих Денбинский, известный деятель коммунистического подполья, человек широкой культуры и острого ума, один из лучших публицистов Польши. Он слыл великолепным оратором, на его выступлениях собиралось до пяти тысяч человек — он ставил даже врагов слушать себя. Петрусевич тайно гордился этой дружбой, они часто работали рука об

руку, и он был уверен, что в самый трудный час ему есть где отвести душу. Но он не успел отыскать друга — рассказывают, немцы пришли задержать их обоих, но Петрусевича не нашли и взяли одного Денбинского. В тот август 1941 года Денбинского расстреляли.

А скоро схватили и его самого, но теперь это уже не было страшно — ни бетонный пол застенка, ни допросы, ни то серое утро, когда в группе коммунистов его вывели на расстрел. Он до сих пор с трудом понимает, как ему, раненому, удалось остаться в живых. Он бежал в белорусские леса, загнанно прячась от натренированных ишек. По ночам он стучался в уцелевшие избы крестьян, доверяя незнакомым советским людям свою судьбу.

Петрусевич попал в партизанский отряд Кирилла Орловского. Он не знает в точности, что заставило пронырливого командира довольно быстро поверить ему, но впоследствии он услышал, что в те дни в его судьбе приняла участие Ванда Василевская, вместе с которой в 30-х годах он был в польском комсомоле. А тогда, в землянке, разговор с командиром был короток:

— Хотите воевать? — спросил Орловский.

— Я поляк... Своей специальностью в партизанах он был обязан любимой биологии: полагаясь на его знание леса, растений, животных, климата, его назначили в разведку.

Когда лежишь под деревом, опустив подбородок в мокрые осенние листья, и в прозрачной тишине полесских рощ слышишь где-то над головой невнятное, как бы довоенное щебетание птицы, а рядом притаились товари-

щи в телогрейках и с автоматами, то великолепный мир природы, подумалось ему, интересен только одной своей способностью: укрыть, пригнать, защитить. И хотя в этих лесах три раза он был ранен, благодарное чувство к тому лесу осталось в нем навсегда.

Петрусевич отчетливо помнит день покушения на видегауляйтера Белоруссии Фридриха Фенца, когда тот со свитой ехал охотиться на кабанов. Партизаны залегли по обе стороны лесной дороги, и едва подводы с гитлеровцами подошли близко, рощи содрогнулись от гранатных разрывов. В этом бою был тяжело ранен Кирилл Орловский. Он лежал в снегу в крови, почти бездыханный, и друзья понесли его после боя в бревенчатую землянку. Партизанский доктор оперировал командира пилой-ножовкой, без наркоза, а Петрусевич помогал держать ноги своего командира, поражаясь нечеловеческой силе его тела и его духа.

— Когда он пришел в себя и увидел, что нет одной руки, а на другой лишь один палец, он с горькой иронией сказал: «Слава богу, сохранился палец: стакан сумею удержать...»

Петрусевич обхватил рукой березу, чтобы не съехать по склону вниз.

— Знаете, Кирилл Орловский на всю жизнь остался для меня воплощением настоящего большевика-ленинца. После войны я приезжал к нему в колхоз «Рассвет» и опять видел перед собой человека, которого ничто не могло согнуть...

Не так давно академика Петрусевича пригласили в Минск на съемки документального фильма о белорусских партизанах. Ч хотя дни

его расписаны по минутам — симпозиумы, встречи, аспиранты, лаборатория, и еще, и еще... — он все же собрался в дорогу, чтобы встретиться с однопольчан. Он перебрал в памяти боевых друзей, стараясь представить их теперь, много лет спустя.

Но первую встречу он бы сам никогда не предугадал.

Поезд подходил к Минску, когда громкоговоритель разнес по вагону сообщение: «Товарищ Петрусевич, вас будет встречать на перроне военный с цветами. Повторяю...»

Кто бы это мог быть?

Вот и перрон Минска — шумный, людной, разноязыкий; играет оркестр; кого-то встречают, обнимают — возгласы, смех; а он искал глазами военного с цветами, мучительно стараясь припомнить, кто из партизанского отряда пошел по военной части. Мимо проходили военные, он вглядывался в их лица и уже сомневался в собственной памяти, которая теперь подвела его.

— С приездом, Казимир Казимирович! — послышался голос за спиной. Он обернулся. Перед ним стоял с охапкой цветов незнакомый подполковник. А может, это... Нет, нет, он видит человека в первый раз и ничего понять не может. А подполковник уже успел передать ему цветы, подхватить чемодан.

— Вы... из отряда Орловского? — неуверенно спросил Петрусевич, едва поспевая за ним.

— Я партизанил в другом отряде, по соседству с вами.

— А вы уверены, что должны встречать именно меня?

— Когда я услышал, что вы приезжаете из Варшавы, места себе не находил. Столько лет мечтал познакомиться

с вами. Мое имя Владимир Петрович Румянцев...

— Петрович... Румянцев?

— Да, я сын Петра Румянцева. В нашем доме проходил Первый съезд РСДРП, на котором был наш отец — Казимир Адамович Петрусевич. Если встречались наши отцы, думаю я, почему бы не продолжить дружбу сыновьям?

Они пошли, обнявшись, к Дому-музею, посетители музея, которых бывает много в эти вечерние часы, не сразу обратили внимание на сходство странных посетителей — военного и уж очень штатского — с двумя портретами, что смотрели на них со стены: царя музейная тишина, и только голос экскурсовода возвращал посетителей в прошлые времена; а этим двоим казалось, что экскурсовод как бы выносит на суд людей жизнь их дедов, их отцов и их самих, ничего не утаивая, и они испытывали неловкость.

...В горах так тихо, будто сугробы и деревья тоже прислушались к рассказу академика Петрусевича, прислонившегося к сосне. Считанные дни у него в Сибири. Почти полгода он читал лекции в университетах США и Панамы, затем торопился в Варшаву — подготовить доклад на международном конгрессе биологов-охотников в Москве, а после московских встреч — вот эта короткая поездка в сибирскую тайгу, без всяких научных целей, а просто подышать воздухом, которым дышали его отец и его дед.

С горы спустился наш егерь.

— Ну что же вы стоите?.. Идите скорее сюда!

Мы пошли вслед за егерем слушать, как кричит изюбрь.

ЗАЎСЁДЫ 3 НАМІ

Ёсць людзі, якія на ўсё жыццё застаюцца ў сэрцы і памяці тых, хто іх добра ведаў, знаходзіўся з імі побач. Такой была і Уладзіслава Францаўна Луцэвіч, або «цёця Уладзя», як цёпла і пяшчотна называлі яе многія, — актыўны грамадскі і культурны дзеяч, шчыры сябра і спадарожнік жыцця народнага паэта Беларусі Янкі Купалы, а пасля яго смерці — арганізатар і стваральнік Літаратурнага музея паэта, першы яго дырэктар.

Нарадзілася Уладзіслава Францаўна ў 1891 годзе на Ашмяншчыне, у немагчымай сям'і. Ёй рана давялося клапаціцца аб самой сабе, уласнымі сіламі пракладаць дарогу ў навуку.

Здаўшы экстернам экзамены за курс гімназіі ў Вільні, а затым закончыўшы двухгадовыя курсы ў Варшаве, Уладзіслава Францаўна на працягу 34 год працуе на ніве народнай асветы: да Кастрычніка — настаўнікам-выхавацелем у Вільні (1908—1915), затым у дзіцячым паказальным доме для дзяцей бежанцаў з Беларусі ў Маскве (1915—1916), у дзіцячых дамах у Смаленску і Полацку.

У Вільні Уладзіслава Францаўна вярнула актыўную работу ў нелегальных гуртках сярод працоўнай моладзі, за што ў 1909—1911 гг. двойчы прыцягвалася да судовай адказнасці.

Шчыры прыхільнік беларускай мовы і літаратуры, Уладзіслава Францаўна дапамагала распаўсюджаць друкаванае беларускае слова ў народзе, разносячы кніжкі па паветках і мястэчках. Яна сама ўспамінала: «У нядзелю ці ў іншы вольны дзень прыходзілася пераходзіць з месца на месца, пераносіць беларускія газеты, календары, кніжкі. Часта маім кампаньёнам і памочнікам у гэтай справе быў Янка Купала».

У саветскі час Уладзіслава Францаўна не пакідае педагагічнай дзейнасці: яна працуе дашкольным інспектарам (1919—1925), выкладчыкам-выхавацелем 8-га беларускага паказальнага дзіцячага сада ў Мінску. Калі ж адкрыўся Палац піянераў, Уладзіслава Францаўна да самай вайны працуе там настаўнікам-метадыстам, а таксама ў якасці літработніка ў камітэце дзіцячага радыёвяшчання.

Яна і сама спрабуе свае літаратурныя сілы. Уладзіславай Францаўнай былі складзены зборнікі народных песень і прымавак для дашкольнікаў, дашкольная хрэстаматэя-песеннік, ёю апрацаваны народныя казкі для дзяцей «Пых», «Як пеўнік казу прагнаў» і інш. Уладзіслава Францаўна з'яўляецца і аўтарам многіх артыкулаў, успамінаў пра Я. Купалу, З. Бядулю, К. Чорнага, а таксама складальнікам многіх музейных зборнікаў аб жыцці і творчасці Янкі Купалы.

Кідалася ў вочы адна асаблівасць «цёці Уладзі»: яе незвычайная любоў да кветак. Яны былі ўсюды, дзе працавала Уладзіслава Францаўна, а невялічкі кавалак зямлі вакол дома па Омскаму завулку, дзе жыла Уладзіслава Францаўна, улетку патанаў у квецені. Гэтая любоў да кветак, да ўсяго жывога, прыгожага сведчыла аб вялікім багацці яе душы. Гэтак жа клапаціліся і пяшчотна адносілася Уладзіслава Францаўна да падростаючага пакалення, наогул да людзей.

З вялікімі цяжкасцямі прыходзілася сустракацца Уладзіславе Францаўне, ствараючы музей. Дом, у якім жыў паэт, быў спалены фашыстамі ў час вайны. Згарэлі ўсе рэчы Янкі Купалы, рукапісы, яго велізарная бібліятэка. Апрача таго, немцы вывезлі шмат кніг і рукапісаў з Дзяржаўнай бібліятэкі імя Леніна ў Мінску, у ліку якіх былі і купалаўскія.

Стаўшы ў 1943 г. спачатку адказным сакратаром камісіі па ўвечаванні памяці Янкі Купалы пры АН БССР, а затым (1945—1960) і дырэктарам Літаратурнага музея Янкі Купалы, Уладзіслава Францаўна ездзіць па гарадах і вёсках, сустракаецца з многімі людзьмі, якія ў свой час былі знаёмы з паэтам, і збірае матэрыялы: пісьмы, кнігі, фотаздымкі, рукапісы вершаў, паэм.

Наш урад высока ацаніў плённую дзейнасць Уладзіславы Францаўны. Яна была ўзнагароджана медалямі, граматамі, двума ордэнамі «Знак пашаны», а ў 1959 годзе ёй было прысвоена ганаровае званне заслужанага дзеяча культуры БССР.

Сціплы дом «цёці Уладзі» заўсёды шырока і гасцінна быў адкрыты для ўсіх: пісьменнікаў і мастакоў, артыстаў і кампазітараў, знаёмых і незнаёмых, дзяцей, студэнтаў, працоўнай моладзі...

10 год, як не стала Уладзіславы Францаўны. Але мы заўсёды адчуваем яе сярод нас, бо жыла яна для людзей.

Т. ТАРАСАВА,
загадчык аддзела Літаратурнага музея Янкі Купалы.

ФЕСТИВАЛЬ АДБУДЗЕЦА ў МІНСКУ

Камітэт па кінамастаграфіі пры Саўеце Міністраў ССРС прыняў рашэнне аб правядзенні ў Мінску чарговага IV Усесаюзнага кінафестывалю. Ён адбудзецца 13—22 мая.

Усесаюзны фестываль з'явіцца вялікім святам саўецкага кінамастацтва. У ім прымуць удзел 18 студый мастацкіх фільмаў краіны і

столькі ж студый хранікальна-дакументальных, навукова-папулярных і кароткаметражных фільмаў, якія прышлюць на прагляд свае лепшыя стужкі, створаныя за апошнія два гады. Акрамя таго, па-за конкурсам будучы паказаны новыя кінафільмы, якія яшчэ не выходзілі на экраны.

У студыі выяўленчага мастацтва Мінскага палаца прафсаюзаў.

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

На лісці — дождж буйны
ўчарашні.

Трава над сцэжкаю ў расе.
Ды свеціць сонца —
і мурашнік

Варушыцца,
кіпіць,
расце.

Кіпіць упартая работа.
І лес, напэўна ж, пракляне
Таго, хто пхне ў мурашнік
ботам...

...Іду сцяжынкай,
а мяне
Хавае папараць па пахі.
І крыллем — ці ж не цуд
лясны! —

Расліны ўзмахваюць, як птахі,
І не ўзлятаюць з-пад сасны.
Тут кветка-папараць
не трапіць —

Яе нікому не знайсці...

3 НОВАГА ЗБОРНІКА «БЕЗ ПРЫВАЛАЎ»

Але ж у тым і шчасце, мабыць,
Што можна ў родны лес
прыйсці.

Вось іду я ўслед за ўласным
сэрцам,

За ўспамінамі
На бераг той,
Дзе калісьці срэбнае вядзерца
Дзынкнула над светлаю вадою.

І хадзіў і ездзіў я далёка,
А такой, як ты, не стрэў нідзе.
Незямной была ты,

Хоць аблокі
Пад табой пплылі ўсяго ў вадзе.

Не блукаў над рэчкай па
дуброве
І не піў з крыніц жывой вады,
А спаткаўся я тады з табою —
І навек застаўся малады.

І табе старэць не давядзецца:
Бачу я цябе дзяўчынкай той,
Што сваім сярэбраным
вядзерцам
Дзынкнула над светлаю вадою.

СПЯВАЮЦЬ СЯЛЯНКІ

Калі на занальным аглядзе мастацкай самадзейнасці Мінскай вобласці, які праходзіў у Барысаве, вядучы аб'явіў, што зараз выступіць этнаграфічны калектыў ветэранаў працы калгаса імя Арджанікідзе Лагойскага раёна, гледачы прыхілі. І вось на сцэну ў беларускім нацыянальным адзенні выйшлі грынацкія жанчын. Кожная мела што-небудзь у руках: адна — прасніцу, другая — клубок нітак, трэцяя — да канца не сплечены лапаць. Жанкі прыселі на крэслы і ўзяліся за работу. На момант сцэны, здаецца, ператварылася ў звычайную вясковую хату, дзе ў зімовы вечар сабраліся на вячоркі суседкі...

Але вось адна жанчына чыстым невысокім голасам зацягнула «Устану я раненька...» Да яе далучыліся іншыя. І ў зале загучэла цудоўная народная песня.

Калі жанчыны скончылі пець, ім дружна заапладзіравалі. Цёпла былі прыняты таксама песні «Пад дубіною, пад зялёною» і «Рабіна».

Этнаграфічны калектыў калгаса імя Арджанікідзе яшчэ зусім малады, яму няма нават і года, хоць сярод удзельніц яго пераважная большасць пенсіянерка.

...Калектыў мастацкай самадзейнасці калгаса рыхтаваўся да раённага агляду. Загадчыца Жасцінаўскага сель-

скага клуба Кацярына Жук ведала, што ў вёсцы многія пажылыя жанчыны цудоўна спяваюць беларускія народныя песні. «А што, калі прананаваць ім выступіць на сцэне?» Кацярына рашыла здзейсніць гэту задуму. І вось аднаго разу яна наведлася да калгаснай пенсіянеркі Грасыльды Гарохавай. У трыцятны гады цётка Гера вадзіла па калгасных палетках трактар, пасля вайны працавала на жывёлагадоўчай ферме. Змалку яна любіла песню. Прырода надзяліла жанчыну чыстым і звонкім голасам.

— Як жывём, цётка Гера? — запытала Кацярына.

— Дзякую, добра, — весела адказала Грасыльда Аляксандраўна. — Што ў вас новага, можа канцэрт хутка будзе ў клубе? — запытала ў сваю чаргу.

— Будзе канцэрт, і не абы-які — да раённага агляду рыхтуем. Вы ж, цётка, таксама спяваць умеце і песні народныя ведаеце. Вось здорава было б, каб да нас прыйшлі.

— Старавата я ўжо, каб у артысткі ісці...

— А я наважыла прананаваць вамым аднагодкам выступіць у канцэрце, — не адступала Кацярына.

— О, мы маглі б спець! — у вачах Грасыльды Аляксандраўны загарэліся гарэзлівыя іскаркі, — і не горш ма-

ладых. Калі пойдучь жанкі, то і я ад іх не адстану.

У той вечар загадчыца пабывала ў многіх калгасных пенсіянеркаў вёскі Жасцінае. А назаўтра адбылася першая рэпетыцыя будучага этнаграфічнага калектыву. Акрамя Г. Гарохавай, у клуб прыйшлі Марыя Жук, Алімпіяда Грыдзюшка, Алена Гатоўка, Юзэфа Жук і Альжбета Гатоўка. У першы вечар адабралі песні, якія ўсе добра ведалі, паспрабавалі спяваць. Атрымалася нядрэнна.

На наступныя рэпетыцыі ў клуб сталі наведвацца Зося і Ванда Вільтоўскія, Мальвіна Ярашэвіч, Сабіна Белая, Ева Гатоўка, Надзея Вільтоўская і Ева Гарохавай.

Вельмі хваляваліся перад першым выступленнем. Аднак народная прастата і дасціпнасць, умненне са шчырым пачуццём выканаць вясёлую або сумную народную песню забяспечылі поспех этнаграфічнаму калектыву не толькі па раённым, але і на абласным аглядзе мастацкай самадзейнасці.

Большасць удзельніц этнаграфічнага калектыву даўно за шэсцьдзесят. Усе яны многа гадоў працавалі па калгасных палетках і фермах. Алімпіяда Грыдзюшка была даяркай, за сумленную працу ўзнагароджана медалем «За працоўную доблесць». Ёй прысвоена званне «Ганаровая калгасніца». Ева Гатоўка, хоць ужо і на пенсіі, але яшчэ даглядае цялят. За поспехі ў працы яна ўзнагароджана Ганаровай граматай Міністэрства сельскай гаспадаркі рэспублікі. Надзея Вільтоўская — самай малада ў калектыве. Праўда, сёлета і яна стане пенсіянеркай. Урад узнагародзіў яе медалем «За працоўную доблесць».

Любяць жанчыны родную беларускую песню...

І. СІЛЯКА.

НА ЗДЫМКУ: спяваюць удзельніцы этнаграфічнага хору.

До войны Майкопский жил в Киеве, был адвокатом во второй юридической консультации. В первые дни войны его призвали в армию, он дезертировал, скрывался у родственников не то в Житомире, не то в Чернигове. На другой день после занятия Киева немцы назначили его шефом криминальной полиции. Многие обходили стороной его «резиденцию» по улице Короленко, 15 — никто не желал встречи с господином Майкопским... «За особые заслуги перед рейхом» Майкопского в 1943 году перевели в Берлин. Он стал начальником группы «Комет» при русском отделе гестапо.

Анисин рассказал, что самой важной задачей группы «Комет» является выявление антифашистски настроенных лиц среди острабочих.

— Ну и как, успешно? — спросил я.

— Задыхаемся... Столько их сюда пагнали...

И еще я узнал, что русским отделом гестапо руководит гауптштурмфюрер Эбелинг, и он подчиняется непосредственно начальнику гестапо Мюллеру.

— Майкопский бывает у Гиммлера?

— На днях был. Приехал, рассказал, что Гиммлер раз десять повторил: «Агентура, агентура и еще раз агентура. Только агентура позволит нам знать, что думают, делают и собираются делать люди, которыми мы обязаны интересоваться». А вербовать агентов нам все труднее и труднее, особенно после Сталинграда... Есть, конечно, доброты, но их мало...

Попутно я все узнал и об Анисине. Он тоже жил до войны в Киеве и тоже был адвокатом...

— Я обязательно познакомлю тебя с Вадимом Вячеславовичем... Он очень интересный человек...

Через несколько дней вечером Анисин повез меня к Майкопскому на квартиру поздравить его с наградой. Майкопский жил неподалеку от гестапо на тихой улице.

Меня ожидала богатая квартира, напоминавшая антикварный магазин: картины, бронза, ковры, обилие хрусталя и фарфора. Присмотревшись, я понял, что все это наше, русское, советское.

Мы сидели с Анисиным в большой комнате, почти не разговаривая — мой спутник, переступив порог квартиры, сник, притих. Откуда-то доносились голоса, звон посуды, звуки радиолы.

Прошло полчаса — никто к нам не выходил. Анисин смущенно поглядывал на меня: «Ничего не понимаю... Сам же пригласил...»

Наконец появился хозяин. Лет сорока, среднего роста, худощавый шатен с волнистыми волосами. На груди у него болталась новенькая «Остмедаль» на зеленой ленте.

Анисин обеими ладонями поймал руку Майкопского, торопливо, восторженно заговорил:

— Дорогой Вадим Вячеславович, примите от всей души... Я так рад, так рад...

— Благодарю, Владимир Алексеевич... Сердечно... тронут... Ну, знакомьте нас.

— Никандров, Павел Михайлович.

— Очень приятно. Я сказал:

— Мне особенно приятно познакомиться с вами в столь знаменательный для вас день...

— Проходите, господа...

Мне очень хотелось побеседовать с Майкопским, нужно было войти к нему в доверие. Но беседы, к сожалению, не получилось — прибыл Жиленков.

Он вошел с такой масля-

ной улыбкой, что я на долю секунды закрыл глаза — мне показалось, что я могу не выдержать и ляпнуть какую-нибудь глупость. Меня можно было простить — я еще только входил в свою роль. Одно дело было в Москве представлять, как у меня получатся встречи с предателями, и другое — тут, в Германии, ввочию...

Жиленков весь сиял. На нем был новенький немецкий генеральский мундир с витыми погонами. Сапоги блестяли так, что в них можно было смотреться, как в зеркало.

— Дорогой Вадим Вячеславович! — пропел он. — Только что узнал! И поспешил!

Он обнял Майкопского,

ставлялось: ночь, а он все роется, роется, роется...

В Москве я не представлял всей меры тяжести, выпавшей на мою долю. Каждый день видеть Трухина или Малышкина, встречаться с Закутным, сидеть с ними за одним столом, участвовать в их паскудных (иного слова я придумать не могу) разговорах, улыбаться, пожимать им руки. Это было трудно, очень трудно. Я бы не только вынес им всем справедливый приговор, я бы привел его в исполнение — рука у меня не дрогнула бы...

Наша армия и народ вели ожесточенную войну против ненавистного врага, на фрон-

тах гибли наши люди, а эти мерзавцы служили врагу, и я должен был говорить им самые обыкновенные слова: «Доброе утро, Федор Иванович!», «Как себя чувствуете, Василий Федорович?», «Как спали, Григорий Александрович?» Это было подчас невыносимо трудно.

Я должен был выслушивать циничные рассказы Закутного о его похождениях, его вранье о «победах» над женщинами, сплетни о Малышкине и Трухине: им от него доставалось больше других.

— Опять «Великую Федору» нашли в кювете. Облевался, как гимназист... Малышкин совсем спятил. Нюхать нечего, так он кофени жрет... Глаза белые, как у мороженого судака.

Не щадил Закутный и Власова: — Андрюша третий день не показывается. — Дела, наверное... — Конечно, дела! Вся рожь в царках. В субботу всю ночь отстоял в казачьей церкви и прямо оттуда Хитрово его в Герлиц повез, он там для Андрюшки заранее притончик присмотрел. Вернулся в воскресенье вечером... Видно, Андрюше не девка, а тигрица попалась — весь фиолетовый.

Я слушал Закутного и думал: как этот мелкий, вздорный человек мог командовать корпусом? По его словам, он прочел только две книги — сборник рассказов Конан Дойля про Шерлока Холмса и в далекой юности какой-то роман графа Салиаса. Кто помогал ему подниматься по служебной лестнице? Кто считал его способным командовать тысячами людей?

Звали Закутного Дмитрием Федоровичем, но за глаза все называли его Митя.

Трухин часто повторял:

— После Мити по интеллекту только табуретки.

Родом Закутный был из Зимовников Ростовской области, любил рассказывать про свой край, увлекался, безбожно врал — все на его родине было необыкновенным, могучим.

— Арбузы у нас на три пуда! А помидоры?! То, что вы в Москве ели, это не помидоры, а орехи. У нас помидор так помидор — черт, а не помидор...

Однажды я увидел Митю рано утром. Он стоял около «Русского комитета» возле

пропаганды новую листовку редактировали... Опять насчет выпрямления линии обороны. Не иначе как Выборг советским войскам отдадут...

Беседовать с Закутным было небезопасно, невероятно «бдительный», он в каждом, даже в Малышкине, подозревал «чекиста». Разговор приходилось начинать издали. Но я нашел «ключ» — он обожал лезть. Стоило сказать: «С вашей проницательностью, генерал» или «Лучше вас никто не поймет, Дмитрий Федорович!» — и он расцветал.

Все они много пили, особенно Трухин. Первое время я удивлялся, где они добывают спиртное — в Великой Германии с первых дней войны все продавалось по карточкам. Их было множество: на хлеб, мясо, молоко, сахар, картофель — на каждый продукт отдельно, все разного цвета — желтые, красные, белые, зеленые, розовые, гладкие, с полосками; карточки для матерей, имеющих детей до года, до трех лет, до школьного возраста; для раненых, приехавших домой на поправку; для солдат-отпускников; на уголь, табак, керосин. Без «либентимелькарт» выдавали в столовых только овощной суп и иногда пиво.

По берлинским улицам все время тащили аккуратно сколоченные, со всех сторон проштампованные ящики — посылки из «Остланда», Дании, Франции, Голландии. В вагонах метро и эсбана немки, крепко обхватив руками, держали на коленях подарки из Полтавы, Чернигова, Пскова, Копенгагена, Абвиля...

В тысяча девятьсот сорок четвертом году посылок стало меньше.

Я помню карточки на алкоголь: продолговатые, желтые, с черной полосой посредине. Того, что выдавалось по карточкам, хорошему пивнице хватало на один день, а Трухин, да и все остальные «деятели» «Русского комитета», в том числе и Власов, пили ежедневно. Их снабжал буфетчик русского ресторана «Медведь» Ахметели. Зимой сорок четвертого года ему доставили автоцистерну спирта, украденного во время бомбежки (ее списали как уничтоженную). Рассказывая мне об этом под большим секретом, Закутный загадочно произнес:

— Я думаю, тут не только Ахметели нажил. Кое-

кому из наших тоже перепало.

Каждый новый успех Советской Армии, сообщение о каждом освобожденном нашими войсками городе были для изменников поводом напиться — в водке они пытались утопить страх перед неминуемой расплатой.

А поводов становилось все больше и больше.

Помню, как напился Власов в январе 1944 года, узнав об успехах 2-й ударной армии под Ропшей, где она вместе с 42-й армией разгромила гитлеровцев юго-западнее Ленинграда. Власов начал пить с утра, в одиночестве. Хитрово запер его в кабинете, никого не пускал к нему. А желающих видеть «их превосходительство» в этот день хватало. И власовцы, и немцы собрались в приемной, находившейся на первом этаже, и слушали доносившийся из кабинета хриплый голос:

Будет дождик осенний мочить, Ты услышишь печальное пение — То меня понесут хоронить...

Напившись, Власов всегда пел эту старинную песню. Жиленков не без остроумия называл ее гимном русской освободительной армии.

Пили подо все — под снятие блокады Ленинграда, под освобождение Черновца, Одессы. Грандиозную попытку организовали, когда советские войска вышли к государственной границе СССР и Румынии на реке Прут. Наутро Власова вызвали в штаб Гиммлера и прочитали нотацию. Вечером пьяный Власов в разодранной нижней рубашке выскочил в приемную, и, если бы не Хитрово, он бы выбежал на улицу. Андрюша бушевал, пока не свалился. Лежа на полу, бормотал:

— Я генерал... Не имеете права...

Федор Трухин, хотя и пил тоже много, вел себя сдержаннее. Однажды, войдя к нему в кабинет, я увидел его у карты. Он снял с Рима бумажный флажок со свастикой и, видимо не зная, куда его воткнуть, положил в пепельницу, рядом с сигаретой. Флажок вспыхнул. Трухин дунул на маленький огонек, придавил полусгоревший флажок пальцем, усмехнулся и иронически произнес:

— Горим синим пламенем...

Я вопросительно посмотрел на Трухина. Он ответил: — Вы что, не знаете? Вчера американцы и англичане вступили в Рим. — И, помедлив, добавил: — Вот так, господин Никандров...

Из окружения Власова выделялся поручик Астафьев, приехавший из Парижа помогать «русскому национальному движению» и рекомендованный Власову Трухиным. Высокий, широкоплечий Астафьев, с его белокурыми, волнистыми волосами, большими голубыми глазами, всегда тщательно выбритый, опрятно одетый, очень нравился женщинам.

Закутный при каждой встрече радостно сообщал мне, кто из наших дам «болеет» Астафьевым. А «болели» многие: жена Жиленкова Елена Вячеславовна Литвинова, жена Трухина, «мадам Малышкина» (я забыл сказать, что почти все чины «Русского комитета» обзавелись спутницами жизни) и даже Ильза Керстен, очередная кандидатка в супруги Власова.

По вечерам Астафьев всегда в одиночестве сидел в «Медведе» — курил, медленно, небольшими глотками выпивал кружку пива. Если к нему подсаживался кто-нибудь, он, посидев для приличия несколько минут, извинялся и уходил.

Как-то я увидел его на Фридрихштрассе, на мосту через Шпрее, — он кормил хлебом чаек. Глаза у него были грустные.

— Я думаю, тут не только Ахметели нажил. Кое-

кому из наших тоже перепало.

Каждый новый успех Советской Армии, сообщение о каждом освобожденном нашими войсками городе были для изменников поводом напиться — в водке они пытались утопить страх перед неминуемой расплатой.

А поводов становилось все больше и больше.

Помню, как напился Власов в январе 1944 года, узнав об успехах 2-й ударной армии под Ропшей, где она вместе с 42-й армией разгромила гитлеровцев юго-западнее Ленинграда. Власов начал пить с утра, в одиночестве. Хитрово запер его в кабинете, никого не пускал к нему. А желающих видеть «их превосходительство» в этот день хватало. И власовцы, и немцы собрались в приемной, находившейся на первом этаже, и слушали доносившийся из кабинета хриплый голос:

Будет дождик осенний мочить, Ты услышишь печальное пение — То меня понесут хоронить...

Напившись, Власов всегда пел эту старинную песню. Жиленков не без остроумия называл ее гимном русской освободительной армии.

Пили подо все — под снятие блокады Ленинграда, под освобождение Черновца, Одессы. Грандиозную попытку организовали, когда советские войска вышли к государственной границе СССР и Румынии на реке Прут. Наутро Власова вызвали в штаб Гиммлера и прочитали нотацию. Вечером пьяный Власов в разодранной нижней рубашке выскочил в приемную, и, если бы не Хитрово, он бы выбежал на улицу. Андрюша бушевал, пока не свалился. Лежа на полу, бормотал:

— Я генерал... Не имеете права...

Федор Трухин, хотя и пил тоже много, вел себя сдержаннее. Однажды, войдя к нему в кабинет, я увидел его у карты. Он снял с Рима бумажный флажок со свастикой и, видимо не зная, куда его воткнуть, положил в пепельницу, рядом с сигаретой. Флажок вспыхнул. Трухин дунул на маленький огонек, придавил полусгоревший флажок пальцем, усмехнулся и иронически произнес:

— Горим синим пламенем...

Я вопросительно посмотрел на Трухина. Он ответил: — Вы что, не знаете? Вчера американцы и англичане вступили в Рим. — И, помедлив, добавил: — Вот так, господин Никандров...

Из окружения Власова выделялся поручик Астафьев, приехавший из Парижа помогать «русскому национальному движению» и рекомендованный Власову Трухиным.

Высокий, широкоплечий Астафьев, с его белокурыми, волнистыми волосами, большими голубыми глазами, всегда тщательно выбритый, опрятно одетый, очень нравился женщинам.

Закутный при каждой встрече радостно сообщал мне, кто из наших дам «болеет» Астафьевым. А «болели» многие: жена Жиленкова Елена Вячеславовна Литвинова, жена Трухина, «мадам Малышкина» (я забыл сказать, что почти все чины «Русского комитета» обзавелись спутницами жизни) и даже Ильза Керстен, очередная кандидатка в супруги Власова.

По вечерам Астафьев всегда в одиночестве сидел в «Медведе» — курил, медленно, небольшими глотками выпивал кружку пива. Если к нему подсаживался кто-нибудь, он, посидев для приличия несколько минут, извинялся и уходил.

Как-то я увидел его на Фридрихштрассе, на мосту через Шпрее, — он кормил хлебом чаек. Глаза у него были грустные.

— Я думаю, тут не только Ахметели нажил. Кое-

кому из наших тоже перепало.

Каждый новый успех Советской Армии, сообщение о каждом освобожденном нашими войсками городе были для изменников поводом напиться — в водке они пытались утопить страх перед неминуемой расплатой.

А поводов становилось все больше и больше.

Помню, как напился Власов в январе 1944 года, узнав об успехах 2-й ударной армии под Ропшей, где она вместе с 42-й армией разгромила гитлеровцев юго-западнее Ленинграда. Власов начал пить с утра, в одиночестве. Хитрово запер его в кабинете, никого не пускал к нему. А желающих видеть «их превосходительство» в этот день хватало. И власовцы, и немцы собрались в приемной, находившейся на первом этаже, и слушали доносившийся из кабинета хриплый голос:

Будет дождик осенний мочить, Ты услышишь печальное пение — То меня понесут хоронить...

Напившись, Власов всегда пел эту старинную песню. Жиленков не без остроумия называл ее гимном русской освободительной армии.

Пили подо все — под снятие блокады Ленинграда, под освобождение Черновца, Одессы. Грандиозную попытку организовали, когда советские войска вышли к государственной границе СССР и Румынии на реке Прут. Наутро Власова вызвали в штаб Гиммлера и прочитали нотацию. Вечером пьяный Власов в разодранной нижней рубашке выскочил в приемную, и, если бы не Хитрово, он бы выбежал на улицу. Андрюша бушевал, пока не свалился. Лежа на полу, бормотал:

— Я генерал... Не имеете права...

Федор Трухин, хотя и пил тоже много, вел себя сдержаннее. Однажды, войдя к нему в кабинет, я увидел его у карты. Он снял с Рима бумажный флажок со свастикой и, видимо не зная, куда его воткнуть, положил в пепельницу, рядом с сигаретой. Флажок вспыхнул. Трухин дунул на маленький огонек, придавил полусгоревший флажок пальцем, усмехнулся и иронически произнес:

— Горим синим пламенем...

Я вопросительно посмотрел на Трухина. Он ответил: — Вы что, не знаете? Вчера американцы и англичане вступили в Рим. — И, помедлив, добавил: — Вот так, господин Никандров...

Из окружения Власова выделялся поручик Астафьев, приехавший из Парижа помогать «русскому национальному движению» и рекомендованный Власову Трухиным.

Высокий, широкоплечий Астафьев, с его белокурыми, волнистыми волосами, большими голубыми глазами, всегда тщательно выбритый, опрятно одетый, очень нравился женщинам.

приложился губами к одной щеке, потом к другой. Третий поцелуй пришелся в подбородок.

— Это такая радость для нас всех!

Он кивнул Анисину, как старому знакомому, на которого в данный момент не стоит тратить время и внимание. На меня Жиленков посмотрел с любопытством.

— А где Андрей Андреевич? — спросил Майкопский. — Еще не вернулся?

— Прибыл! И, к сожалению, опять в расстроенных чувствах... Никто его не принял — ни рейхсфюрер СС, ни господин Риббентроп... О фюрере я уже молчу. Болтаются наш Андрей Андреевич, как некий предмет в пробурби... С финансами затруднение.

Майкопский протянул руку.

— Извините, господин Никандров, к сожалению, я должен уехать.

По дороге на Викторияштрассе, в вагоне эсбана я попытался утешить удрученного Анисина.

— Не надо огорчаться... Бывает, случается.

— Зазнался Вадим... А ведь распух, подлец, на крови...

Обозленный холодным приемом, Анисин рассказал, откуда у Майкопского богатство.

— Он в Киеве по совместительству «натурфондом» заправлял. Народу ухлопали много... В каждой семье что-то имелось — в одних меньше, у других больше. Много расстреляли интеллигентов — врачей, инженеров, ученых. Все имущество казенных поступало в «натурфонд», а уж затем отправлялось в Германию... Много к рукам Вадима прилипло, очень много... Он как-то хвастался: «Я теперь миллионер!» Подлец, не мог бутербродом угостить... Рюмки шнапса пожалел...

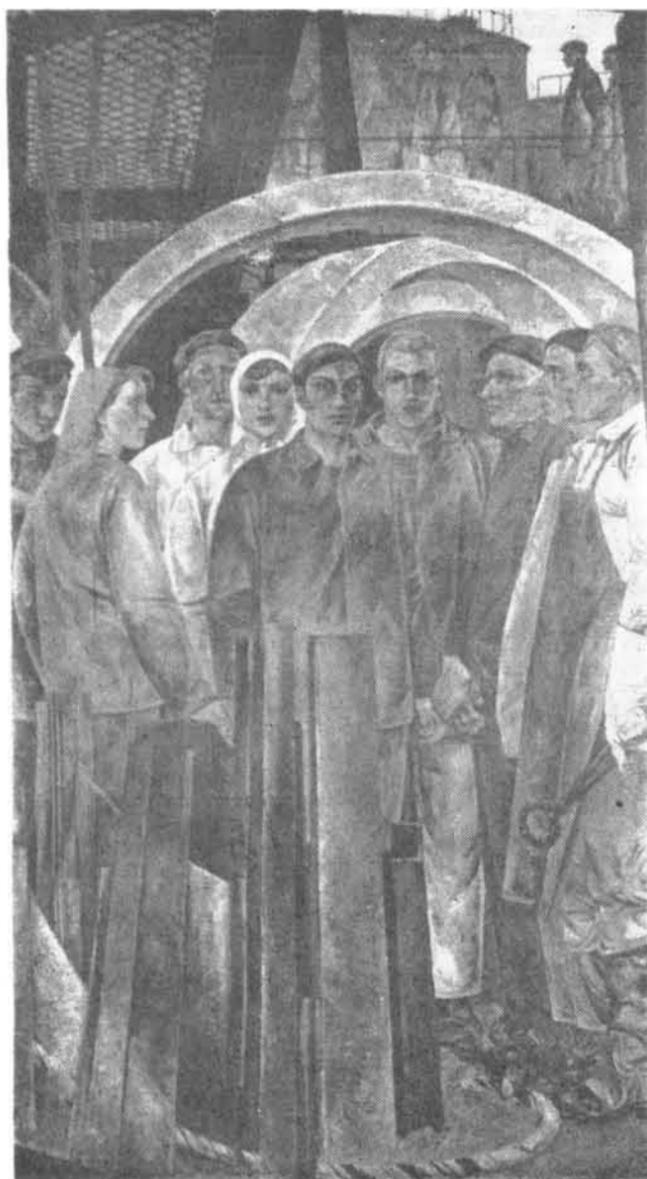
Гремел, стучал на стыках вагон эсбана. Анисин все ворчал. А я представлял: ночь, груды вещей, чемоданы, и Майкопский роется в них...

Черт его знает, почему я решил, что начальник криминальной полиции Киева рылся в кладовых «натурфонда» ночью. Наверное, он делал это днем, если вообще он это делал, — скорее всего, холуй приносили ему все, что он хотел. Но мне пред-

ставлялось: ночь, а он все роется, роется, роется...

В Москве я не представлял всей меры тяжести, выпавшей на мою долю. Каждый день видеть Трухина или Малышкина, встречаться с Закутным, сидеть с ними за одним столом, участвовать в их паскудных (иного слова я придумать не могу) разговорах, улыбаться, пожимать им руки. Это было трудно, очень трудно. Я бы не только вынес им всем справедливый приговор, я бы привел его в исполнение — рука у меня не дрогнула бы...

Наша армия и народ вели ожесточенную войну против ненавистного врага, на фрон-

СА СКАРБНІЦЫ БЕЛАРУСКАГА МАСТАЦТВА

Міхаіл САВІЦКІ нарадзіўся ў 1922 годзе на станцыі Коханава Віцебскай вобласці. Вучыўся ў Мінскім мастацкім вучылішчы і Маскоўскім мастацкім інстытуце імя Сурыкава. Яго таленавітая дыпломная работа «Песня» экспанавалася на Усесаюзнай мастацкай выстаўцы да 40-годдзя ВЛКСМ.

М. Савіцкі вызначаецца яркай індывідуальнасцю. Для яго твораў характэрны прыўзнятасць, умненне бачыць у героіцы паўсядзённага асаблівую паэзію. Большасці нарэччых таланаў уласціва суровае танальнасць, рытм аб'ёмаў, дэкаратыўнасць колераў.

Карціна «РАБОЧЫЯ», рэпрадукцыя з якой вы бачыце на здымку, нядаўна была ўдасцюна Дзяржаўнай прэміі БССР.

Мазырская гліна ўсміхаецца

Гэтая ўтульная кватэра ў Мазыры на вуліцы імя Якуба Коласа нагадвае музей керамікі. На палічках, на шэфаньеры размясціліся маленькія фігуркі з абпаленай гліны. Хітравата прыжмурыў вочы Несцерка. Тарас прымасціўся на Парнасе. А вунь у задорным танцы Лявон і Лявоніха. Здаецца, вась-вось прыступне лаццямі Лявон — аж адляцяць кугасы яго шырокага пояса...

— Дзе вы бярэце гліну для сваіх скульптур? — пытаюся ў гаспадара кватэры Мікалая Пушкар.

— Хо! — смяецца ён. — Гліны каля Мазыры — цэлыя горы. Там яе і бяру.

Перш чым узяцца за работу, Мікалай Мікітавіч доўга перамяшчае гліну — у ёй не павінна быць ніводнага камячка. А потым «прадэжвае» праз густое сіта, каб не засталася ні пяску, ні іншых прымесьцяў.

Нядаўна майстэрня Мастацкага фонду БССР вылучыла сувеніры М. Пушкар для сусветнай выстаўкі ЭКСПО-70 у Японіі.

— А пудэўку ў мастацтва мне даў Аляксей Максімавіч Горкі, — з цеплынёй у голасе кажа Мікалай Мікітавіч.

Выхоўваўся Коля Пушкар у працоўнай калоніі імя Горкага ў вядомым Куражы, што каля Харкава. Кіруюць калоніяй выдатны педагог і пісьменнік Антон Макаранка. Павінен быў прыехаць у госці да каланістаў Максім Горкі і Колю, які добра маляваў, даручылі зрабіць партрэт пісьменніка.

— Працаваў я доўга і ўпарта, — успамінае Пушкар.

— Помню, як Аляксей Максімавіч здзіўлена разглядаў мяне — я быў маленькага росту, і ён усё недаверліва хмыкаў у вусы, мусіць, не верыў, што я здолена намалюваць партрэт...

Горкі параіў пакіраваць юнага мастака на вучобу ў мастацкае вучылішча ў Харкаў. Вучылішча ён скончыў у 1937 годзе. А праз два гады пайшоў служыць у Савецкую Армію.

У Мазыры Пушкар жыве не так даўно: пераехаў сюды тры гады назад. Вельмі спадабаліся мясціны, адкуль родам жонка.

Першая работа ў новай пакуль для яго галіне кераміцы — «Лявон і Лявоніха». Быў аб'яўлены конкурс на лепшыя сувеніры да 50-годдзя Беларускай ССР. Пуш-

кар паслаў на выстаўку гэтыя фігуркі. Яго работа прысудзілі трэцюю прэмію.

Яшчэ большы поспех выпай мастаку на Усесаюзным мастацкім конкурсе, прысвачаным 50-годдзю Савецкай улады. Усеагульнае захапленне выклікала яго керамічная фігурка «Беларуская бульба». Пушкару былі прысуджаны другая і трэцяя прэміі.

Цяпер Мікалаю Мікітавічу намнога лягчэй працаваць: паявіўся вопыт, свой почырк. Мастак-кераміст, як кажуць, знайшоў сябе. Асноўны герой яго работ — персанаж з беларускіх народных твораў. Вось толькі некалькі назваў скульптур, закупленых мастацкім музеем пасля выстаўкі, прысвачанай 50-годдзю Беларускай рэспублікі: «Жыў-бы стары са старою», «Паляшук», «Паляшук з кіем», «Палескія напевы», «Паляшук пляце лапці» і г. д.

Асобныя работы Пушкар заслужылі высокую ацэнку на Выстаўцы дасягненняў народнай гаспадаркі ў Маскве, на Усесаюзнай выстаўцы прыкладнага дэкаратыўнага мастацтва ў Манрэалі. Маленькая цацка з тэракоты пракладае сабе шляхі ўсё далей і далей ад Беларусі. Ва ўмелых руках мастака мазырская гліна спявае, усміхаецца, хітруе...

Мікалай Мікітавіч паказвае свае новыя работы — «Беларускі казачнік», «Дзядзька Іван», «Рыбакі», «Лявоніха»... Кожны персанаж выхаплен пільным вокам мастака з жыцця.

Вось скульптура «Каравай». Стары з хітраватым прыжмурам дзеліць каравай. Праз плячо перавязан беларускі ручнік.

— Дзе вы такога надгледзелі? — запытаў я.

Аказваецца, Мікалай Мікітавіч быў на вяселлі ў адной вёсцы за Капаткевічамі, і вельмі ж урзаўся ў памяць яму дзядзька, якому даручылі дзяліць каравай.

Зараз Мікалай Мікітавіч працуе над «Палешукамі ў Леніна». Гэту работу ён прысвячае юбілею вялікага правадзіра. Тут жа і зусім новыя работы: «Каваль», «Несцерка і пан», «На кірмашы», «Волат»...

Мы пакідалі ўтульную кватэру на вуліцы Якуба Коласа, а разумныя рукі мастака ляпілі з мазырскай гліны «Сымона-музыку».

М. ДАНИЛЕНКА.

СПОРТ

Ляснянская сярэдняя школа размешчана на ўскраіне пасёлка. Некалькі будынкаў глядзяць вокнамі адзін на аднаго. Ледзь у баку — спартыўны гарадок: дзве баскетбольныя пляцоўкі, дзве валебольныя. Побач — футбольнае поле. Але гэта для добрых сонечных дзён. А цяпер зіма і ў школьнікаў у пашане зімовыя віды спорту: хакей, канькі і, вядома, лыжы.

Ля аднаго з карпусоў школы стаяць некалькі дзесяткаў пар лыж. Выкладчык фізкультуры Баляслаў Акалатовіч уважліва іх аглядае.

— Пойдзем на лыжах з пяцікласнікамі. Ёсць у мяне там на прыкмеце некалькі хлопчыкаў. Думаю, што іх можна ўжо запісаць у нашу дзіцячую спартыўную школу.

...Дзесяць гадоў назад я з атэстатам у руках пакінуў гэту школу. Памятаю, мне даводзілася выступаць і на раённых

СЕЛЬСКАЯ ДСШ

школьных спаборніцтвах, і на абласных. І ўсе мы, сельскія спартсмены, у асноўным займаліся самі. Самі трэніраваліся, самі складалі планы заняткаў. І зайздросцілі гарадскім, якія займаліся ў спецыяльных дзіцячых спартыўных школах.

І вось яна здзейснілася, наша даўняя мара. У нашай сельскай школе, дзе вучацца хлопчыкі і дзяўчынкі з бліжэйшых вёсак Тартакі, Бярозаўка, Новая Гута, Груды, ёсць свая дзіцячая спартыўная школа.

Праўда, у ДСШ пакуль культывіруецца два віды: лыжы і настольны тэніс. У гэтых відах спорту ляснянскія школьнікі не ведаюць сабе роўных у раёне. Трэніруе іх выкладчык фізкультуры Баляслаў Акалатовіч.

Вучаніца 8 га класа Галя Парфёнава з'яўляецца чэмпіёнкай

раёна па настольным тэнісе. Дзесяцікласніца Крысціна Паўлоўская — чэмпіёнка Баранавіцкага раёна сярод школьнікаў у лыжных гонках на 5 і 10 кіламетраў. Коля Навумавец вучыцца ў восьмым класе, але мае ўжо другі дарослы разрад па лыжах.

Многім хлопчыкам і дзяўчынкам да школы 4-5 кіламетраў, і зімой яны лічаць за лепшае хадзіць на лыжах, а не ездзіць на аўтобусе.

Працуюць у школе і іншыя секцыі. Ёсць тут і баскетбалісты, і валебалісты, і хакеісты, і, вядома, легкаатлеты. З 340 вучняў у розных секцыях займаецца больш як 200 чалавек. Многімі секцыямі кіруюць самі вучні. Звычайна гэта старшакласнікі, лепшыя спартсмены.

Л. ЗДАНОВІЧ.

Баранавіцкі раён.

сейн «Дэльфіны». У ім пачалі займацца плаваннем, водным пола і скачкамі ў ваду з трампліна больш як 600 рабочых з дваццаці прадпрыемстваў горада. Апрача таго, пры басейне працуюць 40 дзіцячых абанементаў груп. З лепшых юных плыўцоў сёлета будзе

скамлектавана дзіцячая спартыўная школа.

А пры гарадскім спартыўным комплексе ў гэтым сезоне адкрыты новы зімовы дзіцячы плавальны басейн «Вясёлы дэльфіны». Яго штодзень наведваюць сотні школьнікаў Гомеля.

На трасе.

Фотаэцюд М. АМЕЛЬЧАНКІ.

Ніколі яшчэ чэмпіянат рэспублікі па фігурным катанні на каньках не праходзіў так урачыста і цікава. Больш за пяць дзесят спартсменаў выступалі на лёдзе Мінскага палаца спорту. Выдатны лёд, дакладнае судзейства і сімпатый глядачоў дапамаглі ўдзельнікам паказаць свае лепшыя вынікі. У адзіночным катанні вызначыўся мінскі школьнік В. Клячок. Ён не толькі заваяваў ганаровае званне чэмпіёна БССР, але і выканаў нарматыў кандыдата ў майстры спорту. Мінская спартакаўка Т. Дрыгіна таксама перамагла ў адзіночным катанні. У парным катанні вызначыліся дынамаўцы Н. Цвяткова і А. Мальшай. Чэмпіёнамі па спартыўных танцах сталі спартакаўцы Л. Максімава і А. Самуілай.

У пасёлку Фестывальным пры палацы спорту Гомельскага хімічнага заводу ўступіў у строй дзеючых новы плавальны ба-

ГУМАР

Адзін багацей згубіў вялікую суму грошай. Аб прапажы ён паведаміў у газету і паабяцаў, што залпоціць за знаходку 100 марак. Хутка да яго прыйшоў чалавек і аддаў грошы. Багацей узрадаваўся, але яму не захацелася плаціць сто марак.

— У кашальку было 800 марак, а цяпер толькі семсот, — сказаў ён. — Значыць, сто марак ты ўжо ўзяў сам.

Чалавек стаў спрачацца, і яны абодва пайшлі да суддзі.

— Я веру вам абодвум, — сказаў суддзя. — Ты згубіў кашальк, у якім было 800 марак, а ты знайшоў 700 марак. Значыць, гэта розныя кашалькі. Ты, чалавеча, бяры назад грошы — можа, знойдзецца той, хто згубіў 700 марак. А ты, пане, ідзі дадому і чакай, можа хто знойдзе твае 800 марак.

— Паненка, ці здольны вы загахацца з першага погляду?

— Не.

— Ну, добра, тады я заўтра зайду яшчэ раз.

— Афіцыянт, прынясіце мне чай, але толькі без рому.

Афіцыянт ідзе і хутка вяртаецца:

— Прашу прабачэння, але ці не магл б вы загахаць чай без чаго-небудзь іншага — ром у буфэце толькі што скончыўся.

— Як вы выхоўваеце сваё дзіця?

— Цудоўна, у нас поўнае ўзаемаразуменне, мы заўсёды яго слухаемся.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

НАШ АДРАС: МІНСК, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 77.

ТЭЛЕФОНЫ: 32-20-31, 6-97-92, 32-05-88, 33-15-15.

Зак. № 231. Мінск. Друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.